

OSTROŽAC STARI GRAD 07.11.2013. – 07.11.2022.

Stari grad Ostrožac s podgrađem nalazi se sjeveroistočno od Bihaća i nastao je u prvoj polovini 14. stoljeća. Izgrađen je na lokalitetu prahistorijskog naselja, koje je uništeno kasnijom gradnjom. Činjenica da Ostrožac nije bio na važnoj saobraćajnici, vojničkoj cesti koja je spajala Panooniju s Jadranom, uvjetovala je i nešto drugačiji razvoj ovoga grada. Utvrda nastaje na privatnom posjedu Babonića nakon što su Nikola i Dujam, sinovi Radoslava Babonića, 1321. kupili od plemenitih Sunčana njihov nasljedni posjed nazvan Ostrožac. Kada tačno utvrdu grade Babonići, ne može se ustanoviti, no već 1346. spominje se jedan kaštelan Ostrošca, što znači da utvrda postoji već tada. Bio je to prostran staro tvrđi grad s velikim branjenim unutrašnjim prostorom, unutar kojeg se stisnulo cijelo malo naselje. Glavni dio utvrde bio je smješten na zapadnoj strani, na samome rubu strme stijene iznad rijeke Une. Grad sačinjava okrugla kula s mnoštvom bastiona i duguljasti obor, dvorište, opasano visokim bedemima s nizom puškarnica.

Pod ostrožačkom utverdnom postojalo je i otvoreno naselje, što se može zaključiti iz pojedinih historijskih dokumenata, a imajući u vidu činjenicu da su otvorena naselja trgovaca i zanatlija donosila njihovim gospodarima velike prihode u gotovu novcu, to znači da su Babonići privilegirali Ostrošćane, pa tako početkom XV stoljeća na čelu ostrožačke općine stoji sudac i uz njega vijeće koje mu pomaže u upravnim i sudskim poslovima. Pored ovoga, općina je imala i svog pisara i svoj pečat.

Položaj Ostrošca postao je važniji kada su počeli dugi i iscrpljujući ratovi ugarskog kralja Sigismunda protiv Bosanaca i pristalica Ladislava napuljskog u Hrvatskoj. Utvrda je bila izuzeta od Babonića i u njoj smještena kraljevska vojska. Slična se situacija ponovila u drugoj polovini XVI stoljeća nakon pojave osmanske opasnosti na istoku. Grad je i dalje pripadao grofovima Babonićima Blagajskim, ali ga je čuvala posada od 40 kraljevskih vojnika. Zbog velikog strateškog značenja Ostrošca za sigurnost Bihaća i područja prema Cazinu i Stijeni, povjereništvo je habsburškom caru Ferdinandu 1563. godine predlagalo da se grad popravi i da se posada poveća na 100 vojnika.

Nakon dolaska pod osmansku vlast 1577. godine Ostrožac ostaje u funkciji tvrđave, s tim da veže vojno značenje dobija neposredno iza Karlovačkog mira 1699. godine. Pored već postojećeg sjevernog dijela grada, koji se zvao narodni a koji je poticao iz srednjeg vijeka, podignut je novi, južni dio grada, koji je prozvan gospodskim. Najveći udio u popravci i dogradnji ostrožačke tvrđave imao je Osman-aga Beširević, koji je bio prvi kapetan Ostrožačke kapetanije od 1690. do 1727. godine, a iz ove krajiške begovske porodice, sve do ukidanja kapetanija 1835. godine, potjecali su i ostali njezini zapovjednici. Tako je Ostrožac od prve polovine XVIII stoljeća postao sjedište Ostrožačke kapetanije, koja je po svojoj teritoriji, broju tvrđava i ljudi bila na prvom mjestu u Bosanskom ejaletu. Na Ostrošcu su čuvana dva punkta: tvrđava i palanka. Posada je imala svih pet rodova graničara, i to krajem XVI stoljeća 150 ljudi, zatim početkom XVII stoljeća 136 ljudi, sredinom XVII stoljeća 204 graničara, a u prvoj polovini XVIII stoljeća 266 nefera. Tvrđava je bila opremljena s 2 veća i

sa 4 manja topa. U prvoj polovini XIX stoljeća u Ostrožcu je bilo smješteno 28 topova, a Ostrožačka kapetanija je imala 4.150 vojnika.

Porodica Beširević zbog dugog posjedovanja Ostrožca dobila je nasljedno pravo na stari grad i tvrđavu, pa je po toj osnovi Mehmed-beg Beširević ostrožački grad prodao nakon austrougarske okupacije Lotharu von Berksu, koji je u razdoblju od 1896. do 1905. godine bio načelnik Bihaćkog okruga. On je restaurirao Ostrožac i u njemu podigao svoj dvorac, u kojem se nastanio 1902. godine. Prethodno je iz doline Une do tvrđave napravio serpentinski put i most preko Une. Dvorac je bio raskošno uređen i imao je salon za muziciranje, biblioteku s brojnim knjigama. Njegove odaje bile su prepune umjetnički izrađenih portreta i lovačkih trofeja.

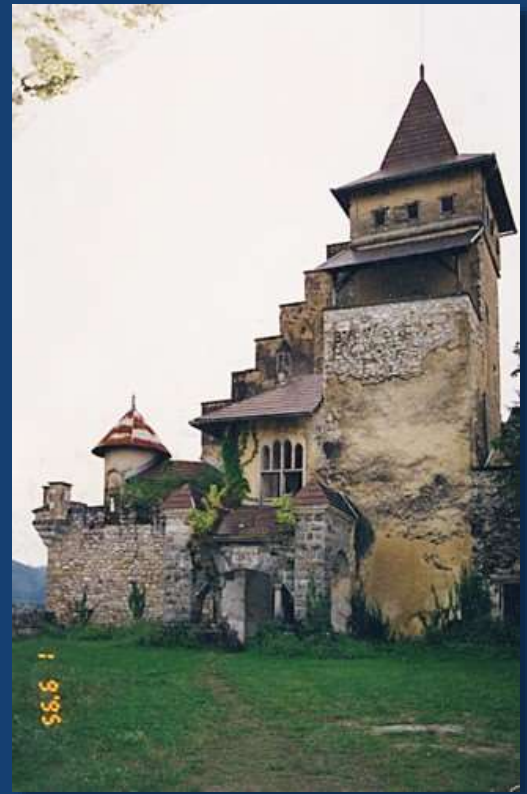
Novo poglavlje Ostrošca počelo je 1969. godine, kada je u njemu osnovana Kolonija skulptora Ostrožac. Tačnije rečeno, kolonija je utemeljena dvije godine prije 1967. godine, jer su domaći skulptori radili u Bihaću 1967-1968, a tek od 1969. u Ostrošču, s tim da je kolonija zvanično osnovana 21. septembra 1970. godine. Od kolonija je dobila internacionalni karakter. Zbog svega navedenog može se zaključiti da po svojoj starosti i očuvanosti Ostrožac spada u red najvrednijih pojedinačnih objekata ansambla na području Unsko-sanskog kantona zbog toga što transcendirira predosmansko, osmansko i savremeno kulturno naslijeđe.

Tekst i slike obradio: Igor Pečenkovic dipl.ecc.hot.

Izvori: JU „Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać“ popisni registar, „Stari gradovi Unsko-sanskog kantona“ Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać i Muzej Unsko-sanskog kantona, februar 2009, internet, <http://old.kons.gov.ba/>

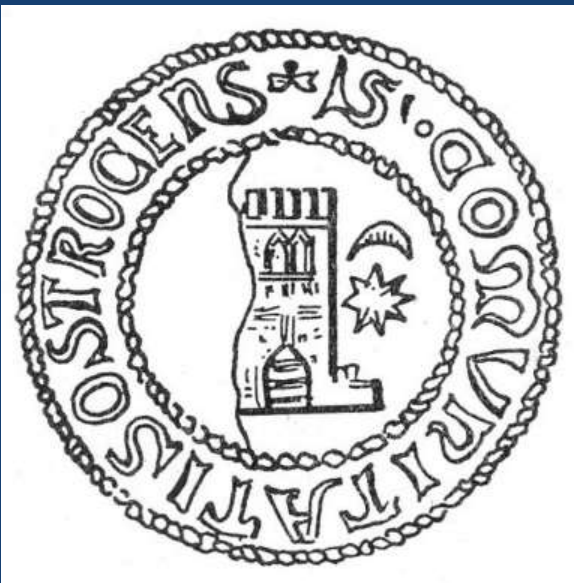
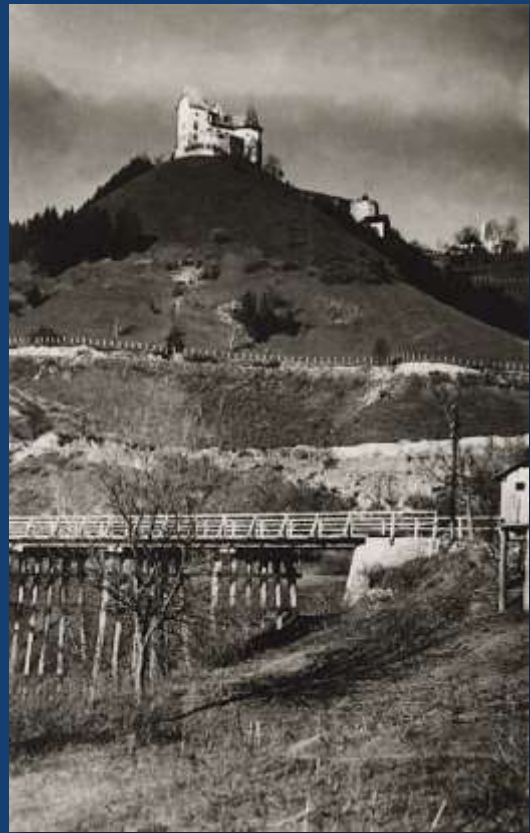

Jedan od rijetkih slikarskih radova. Odmah po podizanju dvorca (1904), Griesbach je na svojem uljanom platnu „vako vidio idilu Bergsovih u — za Bečlije tamo nekakvoj Boani.